
Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2706

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 augustus 2023

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de informele Raad Buitenlandse Zaken (Gymnich) van 30–31 augustus 2023.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

GEANNOTEEERDE AGENDA INFORMELE RAAD BUITENLANDSE ZAKEN 30–31 AUGUSTUS 2023

Op 30 en 31 augustus a.s. vindt de informele Raad Buitenlandse Zaken (RBZ), tevens bekend als «Gymnich», plaats in Toledo, Spanje. De informele RBZ heeft als doel een forum te bieden voor strategische discussies. Deze discussies zijn echter niet conclusief en er zullen geen Raadsbesluiten of mededelingen uit deze bijeenkomst voortvloeien. De agenda bestaat voornamelijk uit twee werksessies (1) Russische agressie jegens Oekraïne en (2) de Sahel regio, met daarbij specifieke aandacht voor de situatie in Niger. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens deel te nemen aan deze informele RBZ.

Werksessie 1: Russische agressie jegens Oekraïne

De Ministers zullen spreken over de Russische agressie jegens Oekraïne. De discussie zal zich naar verwachting richten op de veiligheidsarrangementen en steun op lange termijn voor Oekraïne. Tevens zullen de Ministers spreken over de *Peace Formula* (ook bekend als het «10-puntenplan») van president Zelensky. Ook zal het thema *global outreach* aan bod komen, in het bijzonder in aanloop naar de *High Level Week* van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in september. Naar verwachting sluit de Oekraïense Minister van Buitenlandse Zaken Dmytro Kuleba voor een deel van deze werksessie aan.

De kern van de inzet van het kabinet ten aanzien van de voortdurende Russische oorlog tegen Oekraïne blijft onverminderd gericht op enerzijds het zoveel mogelijk steunen van Oekraïne en anderzijds het vergroten van de druk op Rusland om diens agressie te beëindigen.

Ten aanzien van militaire steun concludeerde de Europese Raad van 29 juni jl. dat de EU Oekraïne zal blijven steunen zo lang als nodig is, met name via EUMAM en de Europese Vredesfaciliteit (EPF). Op deze manier wil het kabinet bijdragen aan veiligheidsgaranties voor Oekraïne die het land zullen helpen om zichzelf ook op lange termijn te verdedigen. De Hoge Vertegenwoordiger (HV) Borrell heeft hiertoe in juli jl. een voorstel aangekondigd om binnen het EPF-budget een aparte envelop voor Oekraïne te creëren. De Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) schat dat er 5 miljard euro per jaar nodig is voor de periode 2024–2027 om de levering van militair materieel en trainingen door EU-lidstaten voort te zetten. Hierbij gaat het om het creëren van financiële duurzaamheid van de EPF om militaire steun aan Oekraïne op meerjarige basis voort te kunnen zetten. Het voorstel zal mogelijk tijdens de informele RBZ Defensie (29-30 augustus 2023) en de informele RBZ aan de orde komen. Formele besluitvorming zal naar verwachting in het najaar plaatsvinden.

Gezien de situatie in Oekraïne is en blijft Nederland voorstander van het verder verduurzamen en versterken van de militaire EU-steun aan Oekraïne, conform de motie van het lid Sjoerdsma c.s.¹ Nederland zal de verdere uitwerking van een meerjarige envelop voor Oekraïne binnen de EPF daarom met een positieve grondhouding bezien. Uw Kamer zal nader geïnformeerd worden over het voorstel, de positie van Nederland en de financiële consequenties, voordat er in het najaar besluitvorming in Brussel plaatsvindt.

Ten aanzien van een vredesproces steunt Nederland zowel het 10-puntenplan van president Zelensky als de afspraken die zijn gemaakt op 5 augustus jl. tijdens de internationale *National Security Advisors-*

¹ Kamerstuk 36 045, nr. 140 van 21 februari 2023.

bijeenkomst in Jeddah om verdieping en samenwerking te zoeken in het vredesproces voor Oekraïne, inclusief met landen buiten de EU en NAVO. Ook blijft het kabinet zich inzetten voor de verschillende *accountability* initiatieven gezien de Nederlandse voortrekkersrol op punt 7 «*restoration of justice*» van het 10-puntenplan van Zelensky.

Nederland heeft zich aangesloten bij de verklaring van de G7 landen² op 12 juli jl. waarin zij aankondigden Oekraïne op de lange termijn te blijven steunen. De verklaring dient als raamwerk voor bilaterale veiligheidsafspraken tussen individuele landen en Oekraïne over (meerjarige) steun. De komende periode zal Nederland, samen met Oekraïne en partners, deze bijdrage verder uitwerken. Het gesprek hierover zal tevens in EU-verband gevoerd worden.

Werk sessie 2: Sahel regio

De discussie zal in het teken staan van een gecoördineerde EU-reactie op de gebeurtenissen in Niger. Ook zal aandacht worden besteed aan de belangen en doelen van de EU in de bredere regio, zoals het voorkomen van een humanitaire crisis, de terugkeer naar de constitutionele orde en stabiliteit in de regio. De Europese Unie heeft alle financiële steun en de veiligheidssamenwerking, waaronder de militaire missie (EUMPM Niger) en de civiele missie (EUCAP Sahel Niger), voorlopig opgeschort en analyseert momenteel welke vormen van samenwerking wel kunnen doorgaan. Ook zal gesproken worden over hoe EU-lidstaten bilateraal omgaan met de steun aan projecten in Niger en andere landen in de regio. Daarnaast zal besproken worden hoe de EU ECOWAS kan ondersteunen bij het vinden van een oplossing voor de crisis, zoals de lidstaten in een verklaring van 12 augustus jl. hebben toegezegd.³ Daarbij zal er aandacht zijn voor de uitkomsten van de recente ECOWAS-top.

Het kabinet veroordeelt de staatsgreep in Niger. De bilaterale samenwerking op het gebied van veiligheid en op het gebied van ontwikkelings-samenwerking met de centrale Nigerese overheid is inmiddels opgeschort.⁴ Het kabinet probeert zoveel mogelijk de programma's die ten goede komen aan de Nigerese bevolking voort te zetten.

Nederland verleent humanitaire hulp via ongeoormerkte financiering aan de Verenigde Naties (VN) en het Rode Kruis, die dit kunnen inzetten in Niger. Deze partners zetten humanitaire hulp voort, maar de sluiting van het luchtruim door de coupplegers leidt volgens de VN tot problemen bij de levering van deze hulp. Ongeveer 17% van de bevolking in Niger was reeds afhankelijk van humanitaire hulp voorafgaand aan de staatsgreep.

Het kabinet hecht sterk aan het diplomatieke spoor en EU-eenheid. Het blijft de ontwikkelingen in Niger en de landen in de regio nauwlettend volgen, en zal gezien de snel veranderende omstandigheden voorafgaand aan de informele RBZ de laatste ontwikkelingen meewegen, waaronder ontwikkelingen in de veiligheidssituatie en de geopolitieke context in de regio.

² Joint Declaration of Support for Ukraine, US Department of State (<https://www.state.gov/joint-declaration-of-support-for-ukraine>)

³ «Niger: verklaring van de hoge vertegenwoordiger namens de EU» <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2023/08/12/niger-statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu/>

⁴ Zie ook: «Nederland schort directe samenwerking met overheid Niger op.» <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/08/04/nederland-schort-directe-samenwerking-met-overheid-niger-op>